

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2020
8. volební období

....

NÁVRH
USNESENÍ
Poslanecké sněmovny
z . schůze 2020,

kterým se přijímá Etický kodex poslance Parlamentu České republiky

Poslanecká sněmovna přijímá Etický kodex poslance Parlamentu České republiky, který je přílohou tohoto usnesení.

Příloha:

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Etický kodex poslance Parlamentu České republiky

Preambule

My, poslanci Parlamentu České republiky, vědomi si vážnosti svěřené funkce a chápající její výkon jako veřejnou službu, se zavazujeme k dodržování následujících etických zásad, a to při přísném respektu ke všem základním hodnotám, právům a svobodám, na kterých stojí Česká republika coby demokratický právní stát.

I.

Bezúhonnost

Poslanec Parlamentu České republiky (dále jen „poslanec“) je morálně a trestně bezúhonný. Zdrží se jakéhokoliv jednání, které by snižovalo důvěryhodnost jeho, jakož i Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (dále jen „Poslanecké sněmovna“), jejímž je členem. Uvědomuje si, že je nositelem politické kultury, a proto jsou na něj kladena přísnější měřítka než na ostatní občany České republiky.

II.

Právní stát

Dodržování právního řádu České republiky poslancem je samozřejmostí. V plnění zákonných povinností jde příkladem a usiluje o naplňování hodnot právního státu.

III.

Střet zájmů

Poslanec při výkonu své funkce upřednostňuje veřejný zájem. Zdrží se jakéhokoliv jednání, které by vedlo k osobnímu prospěchu jeho nebo osob jemu blízkých. Jedná tak, aby se při výkonu své funkce nedostal do postavení, ve kterém by byl zavázán nebo se cítil zavázán oplatit dar, službu či laskavost, které mu byly prokázány.

IV.

Nezávislost státní (veřejné) služby

Poslanec zachovává a respektuje politickou nezávislost státní služby. Poslanec nepožaduje po státních zaměstnancích a zaměstnancích v pracovněprávních vztazích podle zákoníku práce, aby jednali způsobem, který by byl v rozporu s pravidly etiky těchto zaměstnanců.

V. Právo veřejnosti na informace

Poslanec ctí právo veřejnosti na informace o výkonu jeho funkce a vychází vstřícně požadavkům hromadných sdělovacích prostředků na sdělení politického stanoviska k dotazované věci.

VI. Hospodárnost

Poslanec svědomitě nakládá s majetkem státu v souladu se zásadou účelné, hospodárné a efektivní správy a nezneužívá jej k soukromým nebo stranickým účelům. Spolupracuje pouze s osobami, které splňují odborné i morální předpoklady pro takovou činnost. Striktně se vyhýbá jakémukoliv protežování rodinných příslušníků a osob, s nimiž jej pojí nebo v minulosti pojila osobní vazba.

VII. Ohleduplnost

Poslanec, vědom si odpovědnosti vyplývající z jeho funkce, s každým jedná ve vší vážnosti a úctě, bez ohledu na jeho politické a jiné přesvědčení. Počíná si profesionálně, taktně a bez nepřiměřených projevů emocí. Vůči osobám jiného pohlaví, etnického původu, barvy pleti, rasy, víry a náboženství, sexuální orientace, zdravotního postižení, věku nebo politického a světového názoru se zdrží jakýchkoliv urážlivých, sexistických, rasistických nebo xenofobních vyjádření a chová se vůči nim ve vší zdvořilosti.

VIII. Čestnost

Poslanec při plném zachování práva na kultivovanou kritiku vždy jedná čestně, je poctivý a pravdomluvný, usiluje o to být vzorem občanům České republiky a důstojným nositelem moci zákonodárné.

IX. Osobní odpovědnost

Poslanec je Etickým kodexem vázán okamžikem jeho přijetí Poslaneckou sněmovnou nebo vzniku mandátu poslance. Poruší-li poslanec některou z výše uvedených zásad, učiní nezbytné kroky k nápravě, v případě hrubého porušení zváží vzdání se mandátu.

X. Etická komise Kanceláře Poslanecké sněmovny

(1) Kancelář Poslanecké sněmovny zřídí Etickou komisi Kanceláře Poslanecké sněmovny (dále jen „Etická komise“), která vůči poslancům plní poradní, metodickou a vzdělávací roli v etických otázkách.

(2) Vedoucí Kanceláře Poslanecké sněmovny jmenuje tři zaměstnance Kanceláře Poslanecké sněmovny členy Etické komise a před zahájením činnosti Etické komise vydá její Statut.

(3) Poslanci nebo orgány Poslanecké sněmovny mají právo se na Etickou komisi důvěrně obrátit v případě řešení eticky sporných otázek souvisejících s výkonem funkce poslance.

(4) Etická komise aktivně vyvíjí školící, metodickou a osvětovou činnost při vzdělávání poslanců v oblasti etiky.

XI.

Společná a závěrečná ustanovení

(1) Kancelář Poslanecké sněmovny zveřejní Etický kodex poslance Parlamentu České republiky na internetových stránkách Poslanecké sněmovny.

(2) Tento Etický kodex poslance Parlamentu České republiky byl přijat usnesením č. ... z 2020 a nabývá účinnosti dnem

Odůvodnění

1) Úvod

Etický kodex poslance je předkládán v souvislosti s plněním doporučení Skupiny států proti korupci při Radě Evropy (GRECO), která v rámci 4. hodnotícího kola zaměřeného na prevenci korupce ve vztahu ke členům Parlamentu, soudcům a státním zástupcům, doporučila České republice realizovat soubor opatření, přičemž část z nich se u uvedených kategorií veřejných funkcionářů týká oblasti etiky. Ve vztahu k členům Parlamentu se jedná o následující doporučení:

„Skupina GRECO doporučuje (i) přijetí etického kodexu pro členy Parlamentu, který bude snadno dostupný veřejnosti a doplněn vysvětlivkami a/nebo praktickými pokyny, mimo jiné o střetu zájmů a souvisejících záležitostech (např. o darech a jiných výhodách, neslučitelnosti funkcí, doplňkových činnostech a finančních zájmech, situaci po skončení mandátu, kontaktech se třetími stranami, jako jsou lobbisté, požadavcích na oznámení atd.); (ii) aby byl takový etický kodex doplněn o praktická opatření pro jejich zavedení, jako například specializovaná školení, důvěrné poradenství a zvyšování povědomí – osvěta.“

V minulosti byly na půdě Poslanecké sněmovny činěny neúspěšné pokusy o schválení etického kodexu poslance, k jeho dodržování se však přihlásilo buď minimum poslanců¹, nebo nebyl vůbec projednán². Absence etického kodexu poslance a senátora je dlouhodobě kritizována mimo jiné i v pravidelném hodnocení plnění doporučení GRECO Českou republikou. Státní zástupci a soudci k plnění obdobného doporučení GRECO přistoupili v letech 2019 až 2020. Stejně tak v zahraničí se jedná o rozšířený a pozitivně přijímaný nástroj seberegulace posilující kultivaci výkonu funkce člena Parlamentu a s tím spojenou úroveň politické kultury. Kodifikace minimálních etických standardů poslanců ve formě etického kodexu je dále nezbytná mimo jiné i proto, že nelze přesvědčivě očekávat, že by bez explicitního zakotvení takových standardů byla ze strany poslanců vnímána jednotně či osvojena prostým aktem jejich zvolení.

GRECO ve své hodnotící zprávě dále uvádí: *„Poslanci mají povinnost nejen ctít literu zákona, ale také jít společnosti jako celku příkladem svou nezkorumpovatelností prostřednictvím zavedení a prosazování svých vlastních kodexů chování.“* Etický kodex obecně představuje důležitou součást politické kultury a je indikátorem ochoty volených zástupců vykonávat svou funkci nejen v souladu s právem, ale i v rámci obecně sdílených, nicméně většinou nekodifikovaných etických norem.

Ambicí tohoto textu není detailní pojednání o etice, jejím smyslu, účelu a východiscích ani mezinárodní komparace využívání etických kodexů a způsobu jejich pojetí v zahraničí. Cílem je naopak stručné představení základního hodnotového nastavení Etického kodexu poslance, vysvětlení logiky jeho zpracování a objasnění smyslu a účelu jednotlivých ustanovení ve formě pomyslného rozcestníku. Ten bude pro potřeby poslanců a veřejnosti obsahovat shrnutí nejdůležitějších povinností poslance vyplývajících z právních předpisů, vnitřních aktů

¹ 2005: návrh etického kodexu poslance předložený tehdejšími předsedou Poslanecké sněmovny Lubomírem Zaorálkem – jednalo se o deklaratorní dokument bez sankčních mechanismů.

² 2012: návrh etického kodexu poslance postoupený tehdejší místopředsedkyní vlády Karolínou Peake tehdejší předsedkyní Poslanecké sněmovny Miroslavě Němcové.

Poslanecké sněmovny a většinovou společností sdílené představy o minimálních etických standardech, které by se měly vztahovat na jimi zvolené zákonodárce.

2) Zvláštní část

K preambuli

Preambule obsahuje deklaraci poslanců, kterou se zavazují k dodržování etických zásad obsažených v Etickém kodexu poslance, a to na základě jejich vnitřního imperativu ve vztahu k hodnotovým východiskům České republiky coby demokratického právního státu zakotvených jejím ústavním pořádkem (primárně Ústavou a Listinou základních práv a svobod).

Mandát vzešlý z voleb dává poslanci moc a odpovědnost rozhodovat o zásadních otázkách fungování státu i běžného života občanů. Současně však veřejnost legitimně očekává, že poslanec bude na výkon mandátu pohlížet prizmatem veřejné služby občanům, kteří oprávněně kladou na výkon funkce poslance přísnější měřítko než na ostatní občany.

Poslanci vykonávají volný mandát, přičemž podle čl. 26 Ústavy „*poslanci nejsou při výkonu svého mandátu vázáni žádnými příkazy*“. Etický kodex poslance přijatý usnesením Poslanecké sněmovny tak nemůže poslanci stanovit v souvislosti s výkonem mandátu povinnosti nad rámec existující právní úpravy. Proto je Etický kodex poslance koncipován jako aspirativní deklarace (nikoliv ze své povahy disciplinární), která na poslance klade primárně etické nároky bez přímé hrozby sankce (s výjimkou politické odpovědnosti) za jejich porušení.

K čl. I. „Bezúhonnost“

Požadavek morální a trestní bezúhonnosti jde nad rámec stávající právní úpravy výkonu funkce poslance (a jeho nedodržení tedy není sankcionovatelné). Vyjadřuje všeobecně sdílenou a veřejností očekávanou představu o výkonu funkce poslance, který půjde příkladem a bude souladný s pojetím morálky mající kořeny v tradicích a historii středoevropského prostoru. Není cílem na tomto místě kazusiticky uvádět konkrétní příklady nemorálního a nepřijatelného jednání poslance, neboť právě Etický kodex poslance by měl inspirovat, vést k zamyšlení nad vlastním chováním a jeho impaktem do společnosti a v neposlední řadě nabádat k sebereflexi včetně vyvození osobní odpovědnosti za porušení etických standardů (např. ve formě veřejné omluvy).

Požadavek morální bezúhonnosti poslance vyplývá z odpovědnosti poslance za řádný výkon mandátu, který mu byl ze strany občanů s důvěrou propůjčen. Je proto nutné klást na výkon funkce poslance ta nejpřísnější měřítko, neboť poslanec svým jednáním jde příkladem veřejnosti. Poslanec se ve svém slibu podle čl. 23 odst. 3 Ústavy zavazuje k tomu, „*že svůj mandát bude vykonávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí*“. Nejlepším vědomím a svědomím se řídí poslanec v souladu se svým přesvědčením, které by nemělo být v rozporu s obecně sdílenými zásadami dobrých mravů.

Požadavek trestní bezúhonnosti je pojat široce tak, že se týká nespáchání trestného činu. Je však limitován čl. 27 odst. 1 a 2 Ústavy, který stanoví pravidla imunity poslance. Trestní stíhání poslance je možné pouze, pokud s ním vysloví souhlas Poslanecká sněmovna. Odepře-li Poslanecká sněmovna souhlas, je trestní stíhání po dobu trvání mandátu vyloučeno.

Za spáchání přestupku poslanec podléhá dle vlastní preference buď disciplinární pravomoci Poslanecké sněmovny, nebo obecné správně-trestní odpovědnosti (§ 4 odst. 4 přestupkového zákona).

Jednání poslance má bezprostřední dopad nejen na jeho osobní pověst a důvěryhodnost, ale rovněž na dobrou pověst Poslanecké sněmovny coby klíčového orgánu moci zákonodárné. Poslanec je nositelem a reprezentantem politické kultury a nese osobní odpovědnost za její kvalitu v České republice.

K čl. II. Právní stát

Atribut právního státu coby jednoho z hodnotových znaků České republiky je zakotven v čl. 1 Ústavy. Mezi základní principy právního státu jsou řazeny mj. vázanost státu právem, dělba moci a právní jistota. Poslanec usiluje o naplňování hodnot právního státu a ve svém jednání důsledně dodržuje princip zákonnosti, tj. dodržuje právní řád České republiky ve všech oblastech svého počínání. Výsadní postavení poslance je vyváжено závazkem k dodržování přísnějších pravidel jdoucích nad rámec zákonných povinností, která nachází odraz právě v Etickém kodexu poslance.

K čl. III. Sřet zájmů

Do situace sřetu zájmů se může poslanec dostat i bez svého zavinění. I tehdy je žádoucí, aby takovou situaci včas rozpoznal a aby se zachoval způsobem, který zabrání vzniku negativních následků jednání ve sřetu zájmů. Poslanec má při výkonu svého mandátu při předcházení, identifikaci a řešení sřetu zájmů vycházet především z legislativní regulace sřetu zájmů zakotvené primárně zákonem o sřetu zájmů, ze kterého vyplývají povinnosti odpovídající významu zastávané veřejné funkce. Mezi základní povinnosti poslance podle zákona o sřetu zájmů patří:

- Zdržet se každého jednání, při kterém mohou osobní zájmy ovlivnit výkon funkce. Osobním zájmem se rozumí takový zájem, který přináší veřejnému funkcionáři, osobě blízké veřejného funkcionáře, právnické osobě ovládané veřejným funkcionářem nebo osobou blízkou veřejného funkcionáře zvýšení majetku, majetkového nebo jiného prospěchu, zamezení vzniku případného snížení majetkového nebo jiného prospěchu nebo jinou výhodu (§ 3 odst. 1).
- Dojde-li ke sřetu řádného výkonu funkce ve veřejném zájmu se zájmem osobním, nesmí poslanec upřednostňovat svůj osobní zájem před zájmy, které je jako veřejný funkcionář povinen prosazovat a hájit (§ 3 odst. 2).
- Poslanec nesmí ohrozit veřejný zájem tím, že a) využije svého postavení, pravomoci nebo informací získaných při výkonu své funkce k získání majetkového nebo jiného prospěchu nebo výhody pro sebe nebo jinou osobu, b) se bude odvolávat na svou funkci v záležitostech, které souvisejí s jeho osobními zájmy, zejména s jeho povoláním, zaměstnáním nebo podnikáním, nebo c) dá za úplatu nebo jinou výhodu ke komerčním reklamním účelům svolení k uvedení svého jména, popřípadě jmen a příjmení nebo svolení ke svému vyobrazení ve spojení s vykonávanou funkcí (§ 3 odst. 3).
- Mj. při jednání Poslanecké sněmovny nebo jejích orgánů oznámit svůj poměr k projednávané věci, jestliže se zřetelem k výsledku projednání věci by mu mohla

vzniknout osobní výhoda nebo újma anebo má-li na věci jiný osobní zájem (§ 8 odst. 1).

- Předepsaným způsobem ukládat do Centrálního registru oznámení spravovaného Ministerstvem spravedlnosti oznámení o: a) činnostech (§ 9), b) majetku (§ 10) a c) příjmech a závazcích (§ 11).

V souvislosti se střetem zájmů a výkonem funkce poslance je vhodné poukázat rovněž na některé specifické aspekty, které byly identifikovány doporučeními GRECO:

- **Přijímání darů**

- Neexistuje limit hodnoty přijímaného daru, nicméně v případě daru, jehož hodnota přesahuje 10 000 Kč, vzniká – při naplnění podmínky kumulativního souhrnu příjmů vyšších jak 100 000 Kč – povinnost takový dar oznámit [(§ 11 odst. 2 písm. a) zákona o střetu zájmů].
- *Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o lobbování, který je aktuálně projednáván v Poslanecké sněmovně, obsahuje novelizaci zákona o střetu zájmů, díky které by byla zrušena kumulativní částka minimální hodnoty oznamovaných příjmů a dále by byla snížena hodnota oznamovaných darů na 5 000 Kč (viz sněmovní tisk č. 566).*
- Jako pomůcku pro vyhodnocení, zda dar vzhledem k možnému střetu zájmů přijmout, si může poslanec zodpovědět tři jednoduché otázky:
 - Kdo mi dar dává?
 - Jaký účel poskytnutím daru sleduje?
 - Jak by přijetí daru vypadalo, pokud by bylo zveřejněno?

- **Omezení výkonu činnosti a neslučitelnost funkcí podle zákona o střetu zájmů**

- 1) Zákaz provozování rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydávání periodického tisku

Poslanec:

- nesmí být provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání ani vydavatelem periodického tisku či společníkem, členem nebo ovládající osobou právnické osoby, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku (§ 4a odst. 1);
- je povinen ukončit provozování rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydávání periodického tisku nebo ukončit svou účast nebo členství v právnické osobě, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku, bez zbytečného odkladu poté, co začal vykonávat svou funkci, nejpozději však do 60 dnů ode dne zahájení výkonu funkce. Není-li z důvodů nezávislých na vůli veřejného funkcionáře možné dodržet lhůtu uvedenou v předchozí větě, poslanec o této skutečnosti v dané lhůtě informuje Kancelář Poslanecké sněmovny a provede současně všechna potřebná opatření směřující ke splnění povinnosti uvedené podle věty první. Ustanovení zvláštních právních předpisů tím nejsou dotčena (§ 4a odst. 2);
- poslanec, který neukončil svou účast nebo členství v právnické osobě, která je

provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku, podle odstavce 2, nesmí v této obchodní korporaci vykonávat hlasovací práva. Pokud je poslanec jediným společníkem v obchodní společnosti, nesmí při výkonu působnosti nejvyššího orgánu této obchodní společnosti činit jiná rozhodnutí, než která ukládá zákon nebo která se týkají zrušení obchodní společnosti, anebo volit orgány obchodní společnosti nebo jejich členy, ledaže jim zanikla funkce (§ 4a odst. 3).

2) Zastupování státu v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech podnikající právnické osoby

Poslanci, který zastupuje stát v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech podnikající právnické osoby, pokud v ní má stát, jím ovládané právnické osoby, Česká národní banka, nebo všechny tyto osoby společně, podíl nebo hlasovací práva, nenáleží za tuto činnost odměna, podíl na zisku nebo jiné plnění, s výjimkou plnění, které obdrží v podobě úhrady pojistného na pojištění odpovědnosti za výkon funkce nebo které obdrží v souvislosti se svou účastí na jednání těchto orgánů v souladu s běžnými zvyklostmi do výše 10 000 Kč ročně (§ 5 odst. 1).

3) Neslučitelnost výkonu funkce poslance s pracovním nebo služebním poměrem v orgánech veřejné moci

S funkcí poslance je neslučitelný výkon funkce v pracovním nebo služebním poměru k České republice, pokud jde o funkce jmenované nebo o funkce, v nichž se při výkonu státní správy rozhoduje a) na ministerstvu nebo na jiném správním úřadu, b) na státním zastupitelství nebo soudu, c) v bezpečnostních sborech, ozbrojených silách České republiky, Nejvyšším kontrolním úřadu, Kanceláři prezidenta republiky, Kanceláři Poslanecké sněmovny, Kanceláři Senátu, státních fondech a v Kanceláři Veřejného ochránce práv (§ 5 odst. 3).

Oproti většině ostatních veřejných funkcionářů není poslanec po skončení mandátu omezen při výkonu zaměstnání v soukromém sektoru (viz § 6 odst. 1).

Lobbování (kontakty poslanců se třetími stranami)

V České republice dosud nebyla schválena regulace lobbování coby legitimní činnosti za splnění předpokladu, že je vykonávána za stanovených a transparentní pravidel. Aktuálně (říjen 2020) jsou v Poslanecké sněmovně projednávány návrhy zákona o lobbování a zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o lobbování. Vládní návrhy zákonů jsou zaměřeny na regulaci lobbování, ke kterému dochází u legislativních a vybraných nelegislativních materiálů. Obsahem návrhů je definice lobbování jako činnosti, definice lobbisty a taxativní vymezení okruhu lobbovaných. V působnosti Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí se navrhuje zřídit Registr lobbistů a lobbovaných, ve kterém by byli lobbisté evidováni, a dále by do něj byly předepsaným

způsobem vkládány relevantní informace o lobbistických kontaktech lobbistů a lobbovaných. Současně se navrhuje zavést tzv. legislativní stopu návrhů právních předpisů.

Vzhledem k předpokládanému složitému průběhu legislativního procesu a množství podaných pozměňovacích návrhů jsou k návrhu regulace lobbování de lege ferenda uvedeny obecné informace, které budou aktualizovány po jeho definitivním schválení a znalosti konkrétního znění obou zákonů.

K čl. IV. Nezávislost státní (veřejné) služby

Jedním z důležitých atributů řádného fungování státu je nezávislá, stabilní a výkonná státní služba. Státním zaměstnancům je zákonem o státní službě uloženo vykonávat státní službu nestranně (politicky neutrálně, nicméně na základě politického zadání ve smyslu realizace programových priorit vlády), v mezích svého oprávnění, a dále zdržet se při výkonu služby všeho, co by mohlo ohrozit důvěru v jeho nestrannost [(§ 77 odst. 1 písm. b)]. Mimo jiné, představený nesmí po dobu trvání služebního poměru vykonávat žádnou funkci v politické straně nebo v politickém hnutí (§ 80). Podrobnosti etického rozměru výkonu státní služby jsou specifikovány ve služebním předpisu náměstka ministra pro státní službu č. 13/2015, kterým se stanoví pravidla etiky.

Ve světle nároků kladených na státní zaměstnance je tak nepřípustné zneužívat postavení poslance a ohrožovat nezávislost státní služby a nestrannost státních zaměstnanců tím, že po nich bude požadováno jednání, které by bylo v rozporu s právním řádem a služebními předpisy náměstka ministra vnitra pro státní službu.

Zákon o státní službě se nevztahuje na všechny zaměstnance ve veřejné sféře, ale pouze v její určité části, do které nespádají státní orgány jako např. Česká národní banka, Nejvyšší kontrolní úřad nebo Kancelář Poslanecké sněmovny, jejichž zaměstnanci zákonu o státní službě nepodléhají, avšak jsou nedílnou součástí veřejné správy.

K čl. V. Právo veřejnosti na informace

Poslanec vykonává svůj mandát pod veřejnou kontrolou, která je vykonávána zejména médii zprostředkovávajícími informace o dění v Poslanecké sněmovně včetně aktivity jednotlivých poslanců směrem k občanům. Je právem médií klást poslancům otázky k otázkám výkonu funkce a očekávat od nich relevantní odpovědi. Poslanec toto právo musí respektovat. Kultivovaná interakce mezi poslanci a médii je znakem civilizované společnosti. Výhrůžky vyřčené na adresu novinářů jsou v demokratickém právním státě nepřípustné.

Poslanec je při kontaktu s médii nicméně povinen dbát ochrany utajovaných informací podle zvláštních předpisů.

K čl. VI. Hospodárnost

Veřejné zdroje, které byly poslanci svěřeny v souvislosti s výkonem funkce, využívá v souladu s principy 3E: hospodárnost (Economy), efektivnost (Effectiveness) a účelnost (Efficiency). Poslanec svěřené prostředky a majetek využívá pouze k tomu účelu, k němuž mu byly svěřeny, a zásadně je nezneužívá k soukromým nebo stranickým účelům.

Poslanec se taktéž vyhýbá kontaktu s osobami, které by mohly ohrozit důvěru veřejnosti v řádný a hospodárný výkon funkce. To obzvláště platí tam, kde by poslanec využíval veřejných zdrojů určených pro řádný výkon funkce k saturování osob, které nesplňují odborné

a morální předpoklady pro spolupráci s poslancem, tj. buď nemají prokazatelnou kompetenci, nebo nejsou morálně bezúhonné (viz čl. I.) Poslanec se současně důsledně vyhýbá vynakládání finančních prostředků státu na účet rodinných příslušníků (nepotismus) nebo osobám, s nimiž jej pojí nebo v minulosti pojila osobní vazba (klientelismus).

K čl. VII. Ohleduplnost

Poslanec vykonává svoji funkci na základě důvěry občanů projevené ve volbách, a proto je třeba k jejímu výkonu přistupovat s pokorou a respektem. Jakkoliv je poslanec aktérem politické soutěže spočívající v úsilí o získání moci a možnosti prosazovat své politické vize a program, je povinen zachovávat při jednání s kýmkoliv vážnost a elementární úctu bez ohledu na odlišné politické a jiné přesvědčení. Poslanec se zejména vyhýbá nepřiměřeným projevům emocí, vulgaritám a sexistickým, diskriminačním či znevažujícím vyjádřením vůči jednotlivci či osobám z jiných skupin a menšin. Jedná se o osoby jiného etnického původu, barvy pleti, rasy, víry a náboženství, sexuální orientace, zdravotního postižení, věku nebo politického a světového názoru. Současná společenská situace u nás i ve světě jednoznačně ukazuje, že sexistické, rasistické nebo obdobné xenofobní projevy jsou stále aktuální.

Poslanec usiluje o to, aby s druhými osobami jednal bez předsudků, vystupoval profesionálně, věcně a seriózně. Ctností poslance je zdvořilost a ohleduplnost vůči svému okolí.

K čl. VIII. Čestnost

Čestnost představuje soubor hodnot správného chování, vnímaný společností jako žádoucí. Bude se jednat o dodržování daného slova či ohrazení se vůči projevům konvenčně nežádoucího jednání. Čestnost neomezuje poslance v politickém souboji ve využití plného práva na kultivovanou věcnou kritiku. Je však nanejvýš žádoucí mluvit pravdu, netolerovat šíření nepravdivých informací a aktivně proti nim vystupovat. S čestností a pravdomluvností jde ruku v ruce poctivost spočívající ve všeobecně řádném výkonu funkce, uspořádaném pojetí soukromého života a jednotě slov a činů. Usilování o naplnění uvedené triády je základním předpokladem pro důvěryhodný výkon funkce poslance a úspěšnou reprezentaci moci zákonodárné ve státě.

K čl. IX. Osobní odpovědnost

Etický kodex poslance je přijat usnesením Poslanecké sněmovny a zavazuje v souladu s doporučeními GRECO všechny poslance. Etický kodex poslance se na poslance vztahuje okamžikem jeho přijetí (v případě stávajících poslanců) nebo dnem vzniku mandátu (v případě poslanců zvolených v budoucích volbách). Nicméně Etický kodex poslance nemůže poslanci stanovit v souvislosti s výkonem mandátu povinnosti nad rámec existující právní úpravy tak, aby za jejich nedodržení mohl být sankcionován jinak než politicky. Dodržování Etického kodexu poslance tedy fakticky stojí na dobrovolnosti a samoregulaci. Výjimku představují pravidla, která jsou vedle Etického kodexu poslance zakotvena v zákonné úpravě a s jejichž porušením je spojena veřejnoprávní či soukromoprávní odpovědnost (např. přestupková odpovědnost v zákoně o střetu zájmů, odpovědnost za zásah do práva na ochranu osobnosti atp.). Odpovědnost poslance za porušení pravidel zakotvených Etickým kodexem poslance je tedy primárně politická. Současně je Etický kodex postaven na apelu k vyvození vlastní odpovědnosti v libovolné formě, primárně ve formě provedení nezbytných

kroků k nápravě, v případě hrubého porušení pravidel ve zvážení vzdání se mandátu. Vzhledem k mimoprávnímu pojetí etiky je jedině takový způsob „sankcionování“ možný, byť z logiky věci představuje menší hrozbu než odpovědnost za protiprávní jednání.

K čl. X. Etická komise Kanceláře Poslanecké sněmovny

K odst. 1: V souladu s doporučením GRECO požadujícím nejen přijetí Etického kodexu poslance včetně odůvodnění a praktických pokynů, ale i praktických opatření pro jeho zavedení a fungování, Kancelář Poslanecké sněmovny zřizuje Etickou komisi. Ta bude představovat žádoucí a dosud absentující prvek etické infrastruktury v prostředí Poslanecké sněmovny. Hlavními úkoly Etické komise jsou etické poradenství vůči poslancům (např. ve formě konzultace při řešení etických dilemat), metodické vedení oblasti etiky v Poslanecké sněmovně a vzdělávání (osvěta) zaměřené na etiku dovnitř i navenek Poslanecké sněmovny, např. ve formě specializovaných školení, seminářů či konferencí.

K odst. 2: Členy Etické komise mohou být pouze zaměstnanci Kanceláře Poslanecké sněmovny, aniž by byly stanoveny jejich kvalifikační předpoklady. Ty vyplývají z obecných kvalifikačních předpokladů nezbytných pro vznik pracovněprávního vztahu s Kanceláří Poslanecké sněmovny. Členové Etické komise budou jmenováni Vedoucím Kanceláře Poslanecké sněmovny.

K řádnému fungování Etické komise musí být vedoucím Kanceláře Poslanecké sněmovny vydán její Statut, který stanoví podrobnosti jejího zmocnění a rozsahu činnosti. Součástí Statutu může dle potřeby být rovněž jednací řád Etické komise či zmocnění k jeho vydání.

K odst. 3: Nezastupitelnou roli má Etická komise v rovině řešení eticky sporných otázek souvisejících s výkonem funkce poslance. Na Etickou komisi se může důvěrně obrátit poslanec či orgán Poslanecké sněmovny. Člen Etické komise je z titulu svého pracovněprávního vztahu ke Kanceláří Poslanecké sněmovny vázán mlčenlivostí o skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s výkonem své činnosti. Porušení povinnosti mlčenlivosti je porušením pracovní kázně s odpovídajícími pracovněprávními následky.

K odst. 4: Další důležitou oblastí působnosti Etické komise je školící, metodická a osvětová činnost při vzdělávání poslanců v oblasti etiky. Jedná se o preventivní rozměr činnosti Etické komise, která by měla k řešení etických otázek souvisejících s výkonem funkce poslance přistupovat systémově a zajistit například dostatečnou informovanost nově nastoupivších poslanců o etickém prostředí a infrastruktuře v Poslanecké sněmovně.

K čl. XI. Společná a závěrečná ustanovení

V souladu s doporučeními GRECO musí být garantována veřejnost Etického kodexu, kterou zajistí Kancelář Poslanecké sněmovny publikací na internetových stránkách Poslanecké sněmovny.

Číslo usnesení bude dodatečně doplněno v návaznosti na jeho přijetí Poslaneckou sněmovnou.